

Asia C-212/04

Konstantinos Adeneler ym.

vastaan

Ellinikos Organismos Galaktos (ELOG)

(Monomeles Protodikeio Thessalonikisin esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Direktiivi 1999/70/EY – Määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen 1 lausekkeen b kohta ja 5 lauseke – Julkisen sektorin perättäiset määräaikaiset työsopimukset – Käsite ”perättäiset sopimukset” ja käsite ”perustellut syyt” näiden sopimusten uudistamisen perusteena – Väärinkäytöksiä ehkäisevät toimenpiteet – Seuraamukset – Yhdenmukaista tulkintaa koskevan velvollisuuden laajuus

Julkisasiamies J. Kokottin ratkaisuehdotus 27.10.2005 I - 6062

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 4.7.2006 I - 6091

Tuomion tiivistelmä

1. Ennakkoratkaisukysymykset – Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta – Rajat (EY 234 artikla)

I - 6057

2. *Sosiaalipolitiikka – Määräaikaisesta työstä tehty EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n puitesopimus – Direktiivi 1999/70*
(*Neuvoston direktiivin 1999/70 liitteessä olevan 5 lausekkeen 1 kohdan a alakohta*)
3. *Sosiaalipolitiikka – Määräaikaisesta työstä tehty EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n puitesopimus – Direktiivi 1999/70*
(*Neuvoston direktiivin 1999/70 liitteessä oleva 5 lauseke*)
4. *Sosiaalipolitiikka – Määräaikaisesta työstä tehty EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n puitesopimus – Direktiivi 1999/70*
(*Neuvoston direktiivin 1999/70 liitteessä olevan 5 lausekkeen 1 kohta*)
5. *Toimielinten säädökset, päätökset ja muut toimet – Direktiivit – Täytäntöönpano jäsenvaltioissa*
(*EY 10 artiklan toinen kohta ja EY 249 artiklan kolmas kohta*)

1. EY 234 artiklassa määrätty menettely on yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla yhteisöjen tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita ne tarvitsevat ratkaistakseen niiden käsiteltäviksi saatetut asiat. Tässä yhteistyössä kansallinen tuomioistuin, jolla yksin on suoraan tiedossaan tapauksen tosiseikat ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, voi parhaiten harkita kunkin asian erityispiirteiden perusteella, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos siis esitetyt ennakkoratkaisukysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa,

yhteisöjen tuomioistuimella on lähtökohtaisesti velvollisuus vastata niihin.

Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että sen tehtäviin kuuluu kuitenkin tutkia ne olosuhteet, joissa kansallinen tuomioistuin on saattanut asian sen käsiteltäväksi, jotta se voisi arvioida, onko se toimivaltainen. Se yhteistyön henki, jonka on vallittava ennakkoratkaisumenettelyssä, merkitsee myös sitä, että kansallinen tuomioistuin omalta osaltaan ottaa huomioon sen, että yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on myötävaikuttaa lainkäyttöön jäsenvaltioissa eikä

antaa neuvoa-antavia lausuntoja yleisluonteisista tai hypoteettisista kysymyksistä.

(ks. 40–42 kohta)

2. Määräaikaisesta työstä 18 päivänä maaliskuuta 1999 tehdyn puitesopimuksen, joka on Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun direktiivin 1999/70 liitteenä, 5 lausekkeen 1 kohdan a alakohdtaa, jossa määrätään niistä objektiivisista syistä, joilla määräaikaisen työsopimuksen tai työsuhteen uudistamista voidaan perustella, on tulkittava siten, että sen vastaista on sellainen perättäisten määräaikaisten työsopimusten käyttö, jota perustellaan pelkästään sillä, että siitä säädetään jäsenvaltion lain tai asetuksen yleisessä säännöksessä. Tässä lausekkeessa tarkoitettu käsite ”perustellut syyt” edellyttää päinvastoin, että tämäntyyppisten erityisten työsuhteiden, sellaisina kuin niistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä, käyttö on perusteltavissa muun muassa kyseiseen toimintaan ja sen harjoittamisedellytyksiin liittyvillä konkreettisilla seikoilla.

Sellainen lakiin tai asetukseen sisältyvä kansallinen säännös, jolla vain yleisesti ja

abstraktisti sallitaan perättäisten määräaikaisten työsopimusten käyttäminen, sisältää nimittäin todellisen vaaran tämäntyyppisten sopimusten väärinkäytöstä, eikä se tästä syystä sovellu yhteen puitesopimuksen tavoitteen ja tehokkaan vaikutuksen kanssa. Näin ollen jos myönnettäisiin, että kansallisella säännöksellä voitaisiin täysin oikeusvaikutuksin ja ilman muuta täsmennystä perustella perättäisiä määräaikaista työsopimuksia, puitesopimuksen tavoite, joka on työntekijöiden suojelu epävarmoilta työsuhteilta, jätettäisiin huomiotta, ja periaatteesta, jonka mukaan toistaiseksi voimassa olevat sopimukset ovat vallitseva työsuhdemuoto, tulisi sisällyksetön. Tarkemmin ottaen voidaan todeta, että jos määräaikaisten työsopimusten käyttäminen perustuu pelkästään siihen, että siitä säädetään laissa tai asetuksessa, eikä niiden käyttäminen ole missään yhteydessä kyseisen toiminnan konkreettiseen sisältöön, objektiivisia ja läpinäkyviä arviointiperusteita sen tarkistamiseksi, vastaako näiden sopimusten uudistaminen todellisuudessa todellista tarvetta ja onko se sopiva ja tarpeellinen keino tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi, ei voida osoittaa.

(ks. 71–75 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta)

3. Määräaikaisesta työstä 18 päivänä maaliskuuta 1999 tehdyn puitesopimuksen, joka on EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun direktiivin

tiivin 1999/70 liitteenä, 5 lauseketta, jossa määrätään toimenpiteistä, joilla pyritään estämään perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäyttö, on tulkittava siten, että sen vastainen on pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan ainoastaan niitä määräaikaista työsopimuksia tai työsuhteita, joiden välinen ajanjakso ei ole pidempi kuin 20 työpäivää, on pidettävä kyseisessä lausekkeessa tarkoitettu tavoin ”perättäisinä”.

settömiksi, se mahdollistaa myös sen, että työnantajat väärinkäyttävät näitä suhteita.

(ks. 84–86 ja 89 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

Tällaisella kansallisella säännöksellä on näet katsottava vaarannettavan puitesopimuksen tavoite, tarkoitus ja tehokas vaikutus, sillä useiden toisiaan seuraavien työsopimusten perättäisyyttä koskevalla näin jäykällä ja suppealla tulkinalla mahdollistettaisiin työntekijöiden ottaminen epävarmaan työsuhteeseen vuodesta toiseen, sillä käytännössä työntekijällä ei olisi useimmiten muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä noin 20 työpäivän pituiset keskeytykset niiden sopimusten jatkumossa, jotka se tekee työnantajansa kanssa. Sen lisäksi, että tämäntyyppinen kansallinen lainsäädäntö uhkaa aiheuttaa vaaran siitä, että suuri määrä määräaikaista työsuhteista suljetaan direktiivillä 1999/70 ja puitesopimuksella tavoitellun työntekijöiden suojelun ulkopuolelle ja että niiden tavoitteet käyvät suurelta osin sisällyk-

4. Määräaikaisesta työstä 18 päivänä maaliskuuta 1999 tehtyä puitesopimusta, joka on EAY:n, UNICE:n ja CEEP:n tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun direktiivin 1999/70 liitteenä, on tulkittava siten, että jos kyseisen jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä ei ole toteutettu kyseistä sektoria koskevia muita tehokkaita toimenpiteitä perättäisten määräaikaisten sopimusten väärinkäytön estämiseksi ja tarvittaessa seuraamusten määräämiseksi tällaisesta väärinkäytöstä, puitesopimus estää soveltamasta sellaista kansallista lainsäädäntöä, jolla ehdottomasti kielletään vain julkisella sektorilla muuttamasta toistaiseksi voimassa oleviksi perättäisiä määräaikaista työsopimuksia, jotka on tosiasiallisesti tehty työnantajan ”pysyvien ja jatkuvien” tarpeiden tyydyttämiseksi ja joilla on katsottava syyllistytävän väärinkäytökseen.

(ks. 105 kohta ja tuomiolauselman 3 kohta)

5. Kun direktiivin täytäntöönpano jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa on myöhästynyt ja kun direktiivin asiaan liittyvillä säännöksillä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta, kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus tulkita niin pitkälti kuin mahdollista kansallista oikeutta täytäntöönpanolle varatun määräajan päättymisestä lähtien kyseisen direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti sillä tavoiteltujen tulosten saavuttamiseksi, ja niiden on annettava etusija kansallisten säännösten sellaiselle tulkinnalle, joka on yhdenmukaisin tämän tarkoituksen kanssa, jotta ne näin päätyisivät kyseisen direktiivin säännösten kanssa yhteensoveltuvaan ratkaisuun.

kansalliset täytäntöönpanotoimenpiteet tulevat tosiasiallisesti voimaan kyseisessä jäsenvaltiossa, ei ole merkityksellinen arviointiperuste. Tällaisella ratkaisulla vaarannettaisiin nimittäin vakavasti yhteisön oikeuden täysi tehokkuus ja erityisesti direktiiveillä toteutettavan yhteisön oikeuden yhdenmukainen soveltaminen. Jäsenvaltioiden tuomioistuinten on direktiivin voimaantuloajankohdasta lähtien lisäksi pidättäydyttävä niin pitkälti kuin mahdollista tulkitsemasta kansallista oikeutta tavalla, joka uhkaa täytäntöönpanolle varatun määräajan jälkeen vakavasti vaarantaa tässä direktiivissä säädetyn tavoitteen saavuttamisen.

Tästä aiheutuu vääjäämättä se, että tällaisessa tilanteessa ajankohta, jona

(ks. 115, 116, 123 ja 124 kohta sekä tuomiolauselman 4 kohta)